ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික හල්මල් දණ්ඩියා

මත්ස්‍ය වර්ග 4 ක් සොයාගනී

ගිලීමලෙන් 1930 දී සොයාගත් හල්මල් දණ්ඩියා

සූරියකන්දේ සිටින රොහාන්ගේ හල්මල් දණ්ඩියා

අත්වැල්තොටින් සොයාගත් කළු ඉරි රත්වන් හල්මල් දණ්ඩියා

කොට්ටව කෝඹල ඇතුළු පහතරට තෙත් කලාපයේ [illegible] වනාන්තර සිටින පඬුවන් හල්මල් දණ්ඩියා

(ගාල්ල අතිරේක වේරගොඩගේ සජීව විජේවීර)

ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මිරිදිය මත්ස්‍යයකු ලෙස හඳුනාගෙන තිබූ හල්මල් දණ්ඩියා එක් මත්ස්‍ය විශේෂයක් නොව ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මත්ස්‍ය විශේෂ හතරක් බව ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය කළ පරීක්ෂණයකින් තහවුරු වී ඇත. එම පර්යේෂණයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මිරිදිය මත්ස්‍ය ලේඛනය හා ආවේණික සතුන්ගේ ලේඛනය තවත් දීර්ඝ වන බව පරිසරවේදීහු පෙන්වාදෙති.

පර්යේෂණය සිදුකළ සුදේෂ් බටුවිට, මධුර ද සිල්වා සහ උදේනි එදිරිසිංහ යන මහත්වරුන් පවසන්නේ හල්මල් දණ්ඩියා ලෙස මෙතෙක් හඳුන්වනු ලැබූ මාළුවා ශ්‍රී ලංකාවේ ගංගා නිම්න කිහිපයක ආවේණික විශේෂ හතරක් ලෙස හඳුනාගැනීමට හැකි වූ බවයි.

හල්මල් දණ්ඩියා ප්‍රථම වරට හඳුනාගන්නා ලද්දේ ගිලීමලේ දී ආචාර්ය පී.ඊ.පී. දැරණියගල මහතා විසින් 1930 වර්ෂයේ දී ය. එම විශේෂය සත්ත්ව විද්‍යාත්මකව රැස්බොරයිඩස් වර්ටිෆ්ලෝරිස් ලෙස නම් කැර තිබිණි. අලංකාර මාළුවකු බැවින් එම විශේෂය සුරතල් මසුන් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ ජර්මනිය වැනි යුරෝපීය රටවලට අපනයනය කැරිණි.

1957 දී ජර්මනියට ගෙනගොස් සිටි හල්මල් දණ්ඩියා විශේෂයේ මසුන් අතර තරමක වෙනස් මත්ස්‍යයකු සිටිනු දුටු වින්කින් නමැති විද්‍යාඥයා එම මත්ස්‍යයා හල්මල් දණ්ඩියාගෙන් වෙනස් බව තහවුරු කරමින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් වාර්තා වූ නව මත්ස්‍ය විශේෂයක් ලෙස රැස්බොරයිඩස් නිග්‍රොමාජිනාටා ලෙස නම්කැර තිබේ.

එම පරීක්ෂණයට අනුව හල්මල් දණ්ඩි විශේෂ දෙකක් ශ්‍රී ලංකාවේ සිටිතැයි විද්‍යාත්මකව පිළිගත්ත ද නිග්‍රොමාජිනාටා විශේෂය ජීවත්වන ස්ථානයක් සොයා ගැනීමට හැකියාවක් නොලැබිණි. අවසානයේ සිදුවූයේ ජර්මනියේ දී මාළු ටැංකියක සිටියදී හඳුනාගත් නිග්‍රොමාජිනාටා විශේෂය ශ්‍රී ලංකාවේ මත්ස්‍ය නාම ලේඛනයෙන් ඉවත් කිරීමයි.

ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය ශ්‍රී ලංකාවේ මිරිදිය මසුන් පිළිබඳ කරන ලද සමීක්ෂණයකදී මතුගම අත්වැල්තොට ප්‍රදේශයෙන් 2011 වර්ෂයේ දී නිග්‍රොමාජිනාටා සොයා ගැනීමට හැකියාව ලැබිණි. ශ්‍රී ලංකාවේ හල්මල් දණ්ඩි විශේෂ දෙකක් සිටින බව යළිත් තහවුරු කැරිණි.

හියාරේ සිහිටි ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය සිය පරීක්ෂණ කටයුතු ශ්‍රී ලංකාව පුරාම ව්‍යාප්ත කරමින් විවිධ ගංගා නිම්නවල මසුන් ගැන අධ්‍යයනය කරද්දී මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාවෙන් වාර්තා වී ඇති මිරිදිය මසුන්ගේ මුල් නිදර්ශක හමුවූ ස්ථාන පිළිබඳව ද වැඩි අවධානයක් යොමු කැරිණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වූ **සුදේශ් බටුවිට මහතා** මෙසේ කීවේය.

''හල්මල් දණ්ඩියා මුලින්ම හමුවූ ගිලීමලෙන් අපි ඒ මාළුවා පරීක්ෂා කළා. ඉන් අනතුරුව 2011 දී අපි අත්වැල්තොටින් සොයාගත් මාළුවාත් පරීක්ෂා කළා. 1958 දී ආචාර්ය දැරණියගල මහතා විසින් තවත් වාර්තාවක් සකස් කැර තිබුණා. ගිං ගඟ නිල්වලා ගඟ හා කොට්ටව කෝඹල වනාන්තරයේ සිටින හල්මල් දණ්ඩියා සම්බන්ධයෙන්, ඔහු පාදක කරගෙන තිබුණේ කොට්ටව වනාන්තරයෙන් හමුවූ නිදර්ශකයක්. මේ හල්මල් දණ්ඩියා දැරණියගල මහතාට ගිලීමලෙන් හමුවූ හල්මල් දණ්ඩියාට වඩා තරමක් ලා පැහැති බව පවසමින් ඒ මහතා කොට්ටව සිටින විශේෂය හල්මල් දණ්ඩියාගේ වර්ණ ප්‍රභේදයක් ලෙස නම්කැර තිබුණා. ඔහු ඊට දී තිබූ නම රැස්බොරයිඩස් වර්ටරිෆ්ලොරිස් පැලීඩා යන්නයි. දැරණියගල මහතා අදාළ නිදර්ශකය ගත් කොට්ටව සිටින හල්මල් දණ්ඩියාගේ වර්ණ ප්‍රභේදය ගැන පරීක්ෂණ කරද්දී අප තේරුම්ගත්තා ඒ නව විශේෂයක් විය යුතු බව. ''

වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමයේ පර්යේෂකයන්ගේ අවධානයට ලක්වූ තවත් ස්ථානයක් වූයේ සූරියකන්ද ප්‍රදේශයයි. සාමාන්‍යයෙන් මෙතෙක් හල්මල් දණ්ඩි වාර්තා වූයේ මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 500ක් දක්වා උස් ස්ථාන වලින් පමණි. මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 1000 ට වැඩි උසකින් යුතු සූරියකන්දේ ඇළ මාර්ගයක සිටින මසුන් ගැන පරීක්ෂණ කරද්දී ඔවුන්ට එම ස්ථානයෙන් ද හල්මල් දණ්ඩියෙක් හමුවී තිබිණි.

බටුවිට මහතා ඒ ගැන මෙසේ කීවේය.

''මේ සොයා ගැනීම ඉතාමත්ම වැදගත් වුණා. හල්මල් දණ්ඩි මෙතෙක් වාර්තා වී තිබූ උසට වඩා වැඩි උසැති ප්‍රදේශයකින් වාර්තා වීම විශේෂයි. ඒ වගේම භූ විද්‍යාත්මක සිතියම් පරීක්ෂා කිරීමේදී පෙනී ගිය වැදගත් කරුණක් තමයි සූරියකන්දේ මේ මසුන් සිටින ඇළ මාර්ගයත් හල්මල් දණ්ඩි වාර්තා වූ අනෙක් නිම්නත් හාත්පසින්ම වෙනස් වූ භූ ලක්ෂණ කලාපයක භූගෝලීය බාධක රැසක් හේතුවෙන් වෙන්ව පිහිටා ඇති බව. ඒ නිසා මේ හල්මල් දණ්ඩියාත් දැරණියගල මහතා නම් කළ විශේෂයට වඩා වෙනස් විය හැකි බව පැහැදිලි වුණා. ''

පර්යේෂකයන් පවසන්නේ හල්මල් දණ්ඩි අයත්වන රැස්බොරයිඩස් නමැති සත්ත්ව ඝනය පසුකාලීනව රැස්බොරා යනුවෙන් හැඳින්වූ බවයි.

මේ මසුන්ගේ එකිනෙක වෙනස් රූපමය හා ව්‍යුහ විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ අධ්‍යයනය කළ ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය 1930 වර්ෂයේ දී පී.ඊ.පී. දැරණියගල මහතා විසින් සොයාගත් හල්මල් දණ්ඩියා හෙවත් රැස්බොරා වර්ටිෆ්ලෝරිස් නම් විශේෂයත් ජර්මනියේ දී හඳුනාගෙන තිබී තම පර්යේෂකයන් කණ්ඩායම විසින්ම යළි 2011 දී සොයාගත් රැසිබොරා නිග්‍රොමාජිනාටා ලෙස හඳුනාගත් විශේෂයට අමතරව නව විශේෂ දෙකක් බව තහවුරු කැරිණි.

ගිලීමලේදී හල්මල් දණ්ඩියා සොයාගත් ස්ථානය

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ හල්මල් දණ්ඩි එක් විශේෂයක් ලෙස පැවතිය ද ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමයේ මිරිදිය මත්ස්‍ය සමීක්ෂණයට අනුව එම විශේෂ සංඛ්‍යාව හතරක් දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ.

දැරණියගල මහතා විසින් ගිලීමලේ දී හඳුනාගත් හල්මල් දණ්ඩියා නම් කැර ඇත්තේ එම මාළුවා සල් ගසේ පැහැය ගන්නා බැවිනි. නමුත් වහර පැමිණ ඇත්තේ හල්මල් දණ්ඩියා යනුවෙනි. හල් ගසේ මල සුදු පැහැතිය.

ජර්මන් ජාතික වින්කින් විසින් හඳුනාගත් රැස්බොරා නිග්‍රොමාජිනාටා එලෙස නම්කැර ඇත්තේ වරලේ කළු පැහැති මායිම් රේඛාවක් දක්නට ලැබෙන බැවිනි. එම මත්ස්‍යයා සිංහලෙන් කළු ඉරි රත්වන් හල්මල් දණ්ඩියා ලෙස හඳුන්වයි.

ගාල්ල කොට්ටව කෝඹල වනාන්තරය, බෙන්තර, ගිං හා නිල්වලා ගංගා නිම්නයන්හි දක්නට ලැබෙන තරමක් වර්ණයෙන් අඩු හල්මල් දණ්ඩියා දැරණියගල මහතා විසින් හඳුන්වා ඇති වර්ණ ප්‍රභේදය පදනම් කැර ගනිමින් පඬුවන් හල්මල් දණ්ඩියා ලෙස විද්‍යාත්මකව නම් කිරීමට ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය කටයුතු කැර ඇත. සූරියකන්දෙන් සොයාගත් හල්මල් දණ්ඩියා නම් කැර ඇත්තේ රොහාන්ගේ හල්මල් දණ්ඩියා හෙවත් යනුවෙනි. සත්ත්ව විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයේ පර්යේෂණ ගණනාවක් කරමින් අම්ල මෙහෙවරක යෙදී සිටින රොහාන් පෙතියගොඩ මහතාට ගෞරවයක් ලෙස සූරියකන්දේ හල්මල් දණ්ඩියා එලෙස නම් කළ බව ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමයේ සභාපති මධුර ද සිල්වා මහතා පවසයි.

හෙතෙම වැඩිදුරටත් මෙසේ ද කීවේය.

''මේ සොයා ගැනීම ඉතාමත්ම විශේෂිතයි. එක් මාළුවෙක් ලෙස සත්ත්ව විද්‍යා ලෝකයේ හඳුනාගෙන සිටි හල්මල් දණ්ඩියා මත්ස්‍ය විශේෂ හතරක් බව තහවුරු කිරීමට අපට හැකියාව ලැබුණා. වසර ගණනාවක් මෙ මසුන් විසිතුරු මත්ස්‍ය කර්මාන්තයේ දී අපනයන කිරීම හේතුවෙන් දැන් ඔවුන්ගේ ගහණය සීඝ්‍රයෙන් අඩුවී තිබෙනවා. තවත් විශේෂයක් වන්නේ මේ විශේෂ හතරෙන් ගිලීමලේ, අත්වැල්තොට හා සූරියකන්දේ සිටින විශේෂ තුනම ඒ ඒ ස්ථානවලට පමණක් සීමා වී තිබීමයි. ඒ නිසා ඔවුන් වඳවී යාමේ තර්ජනයට ලක්ව සිටිනවා. පඬුවන් හල්මල් දණ්ඩියා නිරිත දිග කලාපයේ ගංගා නිම්න කිහිපයකම වාර්තා වෙනවා. කෙසේ වෙතත් මේ සියලුම මසුන් අපි රැකගත යුතුයි. ඔවුන් ශ්‍රී ලංකාවේ පමණක් දැකිය හැකි ආවේණික විශේෂ.''

පර්යේෂකයන් පවසන්නේ විසිතුරු මසුන් ලෙස ඇල්ලීම, වනාන්තර විනාශය, පහත් බිම් ගොඩකිරීම හා රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතයත් ජල දූෂණයත් හේතුවෙන් මේ ආවේණික මසුන් සීඝ්‍රයෙන් වඳවී යන බවයි.